

סטטיסטיקה

פרק 23 - הערכת כלים אבחנותיים (דיאגנוסטיים)

תוכן העניינים

1. הערכת כלים אבחנותיים 1

הערכת כלים אבחנתיים:

רקע:

אנו מנסים לאבחן תכונה מסוימת באמצעות כלי מסוים (למשל, לאבחן האם לאדם יש קורונה באמצעות ערכת אבחון ביתית). נגדיר מדדים סטטיסטיים שונים שנותנים אינדיקציה לאיכות כלי האבחנה.
נסמן ב-A: האדם קיבל תשובה חיובית, כלומר אובחן כבעל התכונה.
נסמן ב-B: האדם הוא בעל התכונה.

רגישות – Sensitivity:

ההסתברות שאדם בעל התכונה יקבל תשובה חיובית, כלומר: $Sensitivity = P(A|B)$.

סגוליות – Specificity:

ההסתברות שאדם ללא התכונה יקבל תשובה שלילית, כלומר: $Specificity = P(\bar{A}|\bar{B})$.

דוגמה (פתרון בהקלטה):

5,000 נשים השתתפו במחקר שבו הן השתמשו בערכה לבדיקת היריון ביתית של חברה מסוימת ביום ה-14 של המחזור החודשי. בדעיבד מתוך 5,000 הנשים 80 היו בהיריון. 70 נשים קיבלו תשובה חיובית מערכת הבדיקה הביתית. 65 מהן אכן היו בהיריון. מה הסגוליות ומה הרגישות של בדיקת ההיריון הביתית?

הערך המנבא החיובי – Positive Predictive Value:

ההסתברות שאדם שקיבל תשובה חיובית הוא אכן בעל התכונה.
הערך המנבא החיובי נקרא גם יכולת אבחון (יכולת דיאגנוסטית): $PPV = P(B|A)$.

הערך המנבא השלילי – Negative Predictive Value:

ההסתברות שאדם שקיבל תשובה שלילית אינו בעל התכונה: $NPV = P(\bar{B}|\bar{A})$.

המשך הדוגמה (פתרון בהקלטה):

מהו הערך המנבא החיובי ומהו הערך המנבא השלילי של ערכת הבדיקה הביתית?

ההסתברות לתוצאה חיובית מדומה – False Positive:

ההסתברות שאדם שאינו בעל התכונה יקבל תשובה חיובית: $FP = P(A|\bar{B})$.

ההסתברות לתוצאה שלילית מדומה – False Negative:

ההסתברות שאדם בעל התכונה יקבל תשובה שלילית: $FN = P(\bar{A}|B)$.

המשך הדוגמה (פתרון בהקלטה):

מה ההסתברות לתוצאה חיובית מדומה ומה ההסתברות לתוצאה שלילית מדומה בבדיקה באמצעות ערכת הבדיקה הביתית?

שאלות:

- (1) 2,000 גברים נבדקו בשיטה חדשה לגילוי סרטן המעי הגס. מתוך 150 גברים שביופסיה הוכיחה בוודאות שהם חולים 100 נמצאו חולים באמצעות הבדיקה החדשה. 80 גברים שהוכח שהם בריאים באמצעות ביופסיה קיבלו תשובה חיובית באמצעות השיטה החדשה.
מצאו את הסגוליות, הרגישות, הערך המנבא החיובי, הערך המנבא השלילי, ההסתברות לתוצאה חיובית מדומה.
- (2) הסיכוי של ערכת בדיקה ביתית של חברת קאנו לגלות מחלה מסוימת הוא 98%. לאדם בריא יש סיכוי של 5% לקבל בבדיקה תשובה חיובית. 5% ממשתמשי הערכה חולים במחלה.
א. מה הרגישות של הערכה?
ב. מה הסגוליות של הערכה?
ג. מה יכולת האבחון של הערכה?
- (3) הסיכוי של תהליך אבחון של הפרעת קשב לזהות סטודנטים בעלי הפרעת קשב הוא 0.95. הסיכוי שלו לזהות בטעות גם סטודנטים ללא הפרעת קשב כבעלי הפרעת קשב הוא 0.01. ידוע ש-7% מהסטודנטים סובלים מהפרעת קשב.
א. מה ההסתברות לתשובה חיובית מדומה?
ב. מה ההסתברות לתשובה שלילית מדומה?
- (4) נערכה בדיקה בשיטה חדשה לגילוי מלנומה בקרב 800 נבדקים – 400 נבדקים עם ביופסיה מוכחת של מלנומה ויתר הנבדקים ידועים ללא מלנומה. 30 מהנבדקים נמצאו בבדיקה החדשה חולים במלנומה. מתוך ה-30 רק 10 חולים באמת.
א. מה הרגישות של הבדיקה החדשה?
ב. מה הסגוליות של הבדיקה החדשה?
ג. מה היכולת הדיאגנוסטית של הבדיקה החדשה?
- (5) קבוצה של נבדקים שידוע ש-25% מהם נשאי HIV נבדקה בבדיקה חדשה המאפשרת קבלת תוצאה באופן מיידי. בבדיקה החדשה נמצאו 20% מהנבדקים כנשאי HIV. הסגוליות של הבדיקה החדשה היא 76%.
א. מה הרגישות של הבדיקה החדשה?
ב. מה ה-PPV של הבדיקה החדשה?
ג. מה ה-NPV של הבדיקה החדשה?

תשובות סופיות:

- (1) סגוליות: 0.9568, רגישות: $\frac{2}{3}$, הערך המנבא החיובי: $\frac{5}{9}$,
 הערך המנבא השלילי: 0.9725, ההסתברות לתוצאה חיובית מדומה: 0.0043.
- (2) א. 0.98 ב. 0.95 ג. 0.5078
- (3) א. 0.01 ב. 0.05
- (4) א. 0.25 ב. 0.95 ג. $\frac{1}{3}$
- (5) א. 0.08 ב. 0.1 ג. 0.7125